

Översyn av förordningen om sprängämnesprekursorer

Justitiedepartementet

2017-03-17

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 103

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om tillämpning av, och delegering av befogenhet inom ramen för, förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer

Sammanfattning

Prekursorsförordningen, som trädde i kraft den 2 september 2014, reglerar tillgången till och kontrollen över vissa kemiska ämnen som kan användas vid tillverkning av sprängämnen (s.k. sprängämnesprekursorer).

Bakgrunden till rapporten är att kommissionen enligt prekursorsförordningen ska dels behandla eventuella tillämpningsproblem på området och frågan om möjliga ändringar i förordningen, dels redovisa sitt utövande av delegerade befogenheter enligt förordningen.

Kommissionen har i rapporten aviserat att den vill se över möjligheterna att stärka kontrollen av sprängämnesprekursorer och även aviserat att det kan behöva göras vissa ändringar av förordningen.

Regeringen stödjer arbetet inom EU mot terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet. Säkerheten kring hanteringen av sprängämnesprekursorer måste stärkas ytterligare för att förbättra möjligheterna att förebygga terroristattacker och andra grova brott där hemmagjorda sprängämnen används. Regeringen välkomnar översynen. Regeringen kommer även fortsättningsvis att följa och delta i arbetet för att prekursorsförordningen ska bli effektivare och mer ändamålsenlig.

1 Förslaget

Förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer (förordningen eller prekursorsförordningen i det följande) syftar till att minska terrorhotet med hemmagjorda sprängämnen i Europa. Förordningen är ett av resultaten av EU:s tidigare handlingsplan för bättre sprängämnessäkerhet, KOM(2007) 651 (se faktapromemoria 2007/08:FPM47).

Genom meddelandet KOM(2015) 624 från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av den europeiska säkerhetsagendan: EU:s handlingsplan mot den olagliga handeln med och användningen av skjutvapen och sprängämnen från den 2 december 2015, påskyndades översynen av prekursorsförordningen.

Enligt prekursorsförordningen ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om bl.a. problem med förordningens tillämpning samt föreslå ändringar av förordningen för att stärka systemet ytterligare. Kommissionen ska även enligt förordningen rapportera om sitt utövande av delegerade befogenheter med stöd av förordningen. Genom aktuell rapport uppfylls båda dessa skyldigheter.

Kommissionens rapport beslutades den 28 februari 2017.

1.2 Förslagets innehåll

I sin rapport konstaterar kommissionen att förordningen om sprängämnesprekursorer i flera avseenden har bidragit till att minska tillgången till och öka kontrollen över sprängämnesprekursorer, men att det vid tillämpningen av förordningen även uppkommit vissa problem och utmaningar. Mot den bakgrunden har kommissionen aviserat att den vill se över möjligheterna att kunna förbättra och stärka kontrollen av sprängämnesprekursorer, och även meddelat att det kan behöva göras vissa ändringar i förordningen.

Kommissionen avser att under 2017 bedöma effekter av åtgärder, samt kostnader och fördelar för berörda aktörer. Dessa åtgärder ska bl.a. syfta till att öka kontrollen av prekursorer genom att föra in nya ämnen i prekursorsförordningen och ytterligare begränsa tillgången till ämnen som redan omfattas av förordningen, samt öka nationella myndigheters förmåga att övervaka försäljning och innehav av sprängämnesprekursorer och brottsbekämpande myndigheters förmåga att upptäcka och utreda överträdelser av förordningen. Kommissionen vill också kunna bedöma effekterna av att fastställa gemensamma kriterier för tillstånd för sprängämnesprekursorer, samt uppställa krav på att ekonomiska aktörer på området ska ha register över genomförda transaktioner och registrera sig hos nationella myndigheter.

Enskilda personer får enligt förordningen inte förvärva, införa, inneha eller använda sprängämnesprekursorer som omfattas av restriktioner, såvida inte medlemsstaten föreskrivit undantag från detta genom ett tillstånds- eller

registreringssystem. Sverige har ett tillståndssystem för tre av dessa prekursorer. Kommissionen ser ett behov av att analysera effekterna av att utvidga förordningens tillämpningsområde till att omfatta även yrkesmässiga användare.

I syfte att få en mer effektiv och ändamålsenlig reglering avser kommissionen att analysera konsekvenserna av en överflyttning av bestämmelsen om tillhandahållande av ammoniumnitrat från Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) till prekursorförordningen. Bestämmelsen i Reach har samma syfte som prekursorförordningen – att försvåra tillverkningen av hemmagjorda sprängämnen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Prekursorförordningen, som trädde i kraft den 2 september 2014, är direkt tillämplig i Sverige. I lagen (2014:799) och förordningen (2014:880) om sprängämnesprekursorer finns bestämmelser som kompletterar förordningen. Kommissionens rapport har i sig ingen effekt på svenska regler. Det som kommissionen vill utreda berör huvudsakligen prekursorförordningen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

De budgetära konsekvenserna kan för närvarande inte bedömas eftersom rapporten inte utgör ett förslag till en rättsakt.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Att effektivt och målinriktat bekämpa terrorism och annan grov brottslighet är högt prioriterat för regeringen. Säkerheten kring hanteringen av sprängämnesprekursorer måste i olika avseenden stärkas för att förbättra möjligheterna att förebygga terroristattacker och andra grova brott där hemmagjorda sprängämnen används. Regeringen välkomnar kommissionens planerade arbete med att i olika avseenden se över prekursorförordningen. Regeringen kommer även fortsättningsvis att följa och delta i detta arbete för att förordningen ska bli effektivare och mer ändamålsenlig.

Regeringen anser att det finns goda skäl att se över tillgängligheten av sprängämnesprekursorer. Idag är endast enskilda personers tillgång till sprängämnesprekursorer begränsad i prekursorförordningen. Regeringen anser att en inriktning för det fortsatta arbetet bör vara att utvidga begränsningarna i förordningen till att även avse näringsidkare som inte har behov av sprängämnesprekursorer i sin näringsverksamhet. På så sätt blir sprängämnesprekursorer endast tillgängliga för yrkesmässiga användare som

behöver dem i sin näringsverksamhet. Vidare anser regeringen att bestämmelsen om tillhandahållande av ammoniumnitrat i Reach bör flyttas till prekursorsförordningen för att regleringen i det avseendet ska bli effektivare och mer ändamålsenlig.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Rapporten har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rapporten utgör inte ett förslag till rättsakt. Att rapporten ska läggas fram regleras i artiklarna 14.2 och 18.1 i prekursorsförordningen. Rapporten är inte föremål för beslut i rådet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt eftersom rapporten inte utgör en lagstiftningsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen förväntas föreslå ändringar i prekursorsförordningen tidigast under 2018 genom att publicera en konsekvensanalys tillsammans med ett utkast till ändringar.

4.2 Fackuttryck / termer

Sprängämnesprekursorer är kemiska ämnen som kan omvandlas till sprängämnen genom en kemisk reaktion eller en serie av sådana reaktioner, eller ingå som komponenter i en explosiv blandning.

Ammoniumnitrat är den primära kvävekällan för växtnäring i kommersiell mineralgödsel och en grundläggande beståndsdel i civila sprängämnen.